

אלוף מגן קלמן
88015

בן הינדה ודוד

נולד ב- ג' חשוון תר"ץ 6.11.1929

התגייס לצה"ל ביוני 1948

נפל ב- ט"ז אדר תשל"ד 10.3.1974

בעת שירותו הצבאי.

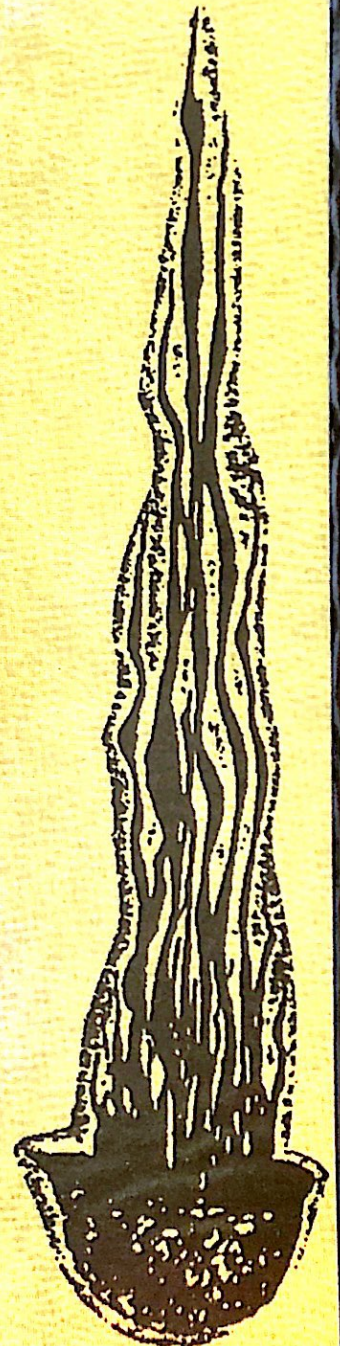

מגן, קלמן

קלמן, בן הינדה ודוד, נולד ביום ג' בחשון תר"ץ (6.11.1929) בווינה שבאוסטריה. המשפחה עלתה ארצה והשתקעה בחיפה, שם התייתם מאמו בילדותו. למד בבית-הספר המקצועי שליד הטכניון בחיפה. כבר אז הצטיין בספורט. נסחף למאבק בשלטון הבריטי והצטרף לאצ"ל. עבר קורס מ"כים באצ"ל, נטל חלק במבצעי הארגון וישב במחנה המעצר בלטרון.

קלמן גויס לצה"ל ביוני 1948 ולחם בשורות "גבעתי". בתום המלחמה עבר קורס קציני קשר וקורס קצינים. הצניחה שבתה לבו ועבר לצנחנים. בגדוד שימש קצין קשר, מ"פ מפקדה וקצין ספורט. הצטרף לפעולות שונות מעבר לגבול. מן הצנחנים עבר לגולני. נתגלה כמפקד נמרץ, אך אהוב על פקדיו בזכות דוגמתו האישית, דאגתו לחייליו ועזרתו בפיתרון בעיותיהם המשפחתיות והאישיות. בתקופה זו נשא אישה ונולדו לו בן ובת. בשנת 1955 הוענק לו ציון לשבח מטעם הרמטכ"ל משה דיין (עטור העוז) בשל חלקו בקרב ניצנה נגד גדוד מצרי, שחדר לשטח ישראל. בתיאור הרשמי של המעשה נאמר: "בקרב על מוצבי הסבחה ונחל סירם שימש סרן מגן דוגמא לפקודיו ולחבריו בגילוי מנהיגות דבקות במשימה, בכך שהמשיך לפקד על יחידתו במשך כשלוש שעות לאחר שנפצע ברכו, ופונה רק לאחר פינוי אחרון פקודיו". עקב פציעתו זכה לממש את רצונו העז להמשיך לימודיו לבחינות הבגרות. מבצע "קדש" חל בסוף תקופת לימודיו ומשום כך שירת כקצין סיוע אוויר במוצב הפיקוד העליון. אחר מבצע "קדש" בחר בדרך חדשה והצטרף לגייסות השריון. כאן החל דרכו מחדש: שוב היה מפקד פלוגה, אחרי-כך מונה קצין ההדרכה של הגיס. לימים שימש סמג"ד ומג"ד בגדוד 82, הוא גדוד השריון הראשון בצה"ל. בתפקידיו אלה הצטיין כאיש ביצוע, הידוע להלהיב את זולתו ולדבוק במשימות ללא ליאות. במשך כל דרכו בצה"ל לא הפסיק לעסוק ולהעסיק את חייליו ואת חבריו בספורט, בטיפוח הכושר הגופני ובאיסוף מדליות וגביעים. לאחר שסיים את לימודיו בבית-הספר לפיקוד ולמטה בשנת 1961 – מונה למפקד קורס קציני שריון. אחרי-כך מונה כקצין אג"ם במפקדת גיסות השריון. בתפקיד זה יצא שמו לפניו גם במטכ"ל כקצין המצליח לפתור בעיות. במלחמת ששת הימים שימש קלמן בתפקיד קצין אג"ם של הגיס ושל "אוגדת הפלדה". בשנת 1968 מונה למפקד חטיבת שריון, שאחת ממשימותיה הייתה החזקת קו התעלה. חצי האי סיני היה לביתו השני. הוא החפרסם כבודו של סיני, כמארגן מעולה, שאינו נח ואינו מתיר לאנשיו להרפות מהמלאכה. במשך כל תקופת מלחמת ההתשה היה עם חייליו בקו הקדמי. במאי 1969 נפצע שנית מפגיעת פגז נ"ט בקרב על פריצת הדרך למוצבי "טמפון". כוח הרצון סייע להחלמתו. עוד בטרם נרפאו והגלידו פצעיו שב לחטיבה שלו, שעמדה בקו האש. בקיץ 1970 מונה לסגן מפקד אוגדה בסיני והועלה לדרגת תת-אלוף. לאחר הפסקת האש בסיני שקע במלאכת ההתבצרות מחדש. ביולי 1971 יצא ללימודים אקדמיים. כעבור שנה מינה אותו הרמטכ"ל למפקד המכללה הבין זרועית לפיקוד ולמטה. בערב יום הכיפורים 1973 עמד קלמן להתמנות למפקד הכוחות המשוריינים בסיני. מלחמת יום הכיפורים שבשה את המינוי. בתחילה פקד על הגזרה הצפונית. לאחר שהאלוף מנדלר נהרג מונה קלמן למפקד האוגדה ביום 13 באוקטובר והועלה לדרגת אלוף בעת המלחמה. עם אוגדתו פרץ ביום 18 באוקטובר אל מעבר לתעלה וסייע לכיתור הארמייה השלישית. הוא הגיע עם כוחותיו לנמל עדביה ולקילומטר ה-101. לאחר המלחמה הוצע לו לשמש כמפקד גייסות השריון, אך קלמן סירב להיפרד מאוגדתו. התמנה למפקד האחראי על כל הגזרה המצרית ועל ארגון הקו החדש. אך לא זכה לסיים מלאכתו. ביום ט"ז באדר תשל"ד (10.3.1974) נדס לבו לפתע בהיותו בסיני. הובא למנוחת-עולמים בבית-העלמין הצבאי בקרית-שאול. שר הביטחון ספד ליד קברו: "אנו מביאים למנוחת-עולמים את אחד הדגולים מבין מפקדינו".

זכרונות מקלמן

פעמיים סידר את המצרים...

נפגשתי עם קלמן בתקופה "פרהיסטורית", כששינינו היינו כמעט ילדים. זה היה בקורס קצינים בשנת 1951, מיד אחרי מלחמת השחרור. הצבא של הימים ההם היה צבא קצת מבולבל. היו אז בצה"ל לוחמים, היו בו חיילים. היו בצה"ל מפקדים והיו קצינים. היום קצין ומפקד הם היינו הך, בימים ההם היה הבדל – ולעיתים הבדל רב.

היינו אז קבוצה של מפקדים במלחמת השחרור, שהתאספנו עם תום המלחמה בבי"ס לקצינים, להקים לצה"ל דור חדש של קצינים. אלא שאנחנו בעצמנו לא היינו קצינים. הפיקוד על ביה"ס היה בידי יוצאי הצבא הבריטי: בתחילה זרו ואח"כ דני דגן, והם לקחו על עצמם להפוך מפקדים של מלחמת השחרור לקצינים, כדי שאלה יחנכו דור חדש של קצינים-מפקדים.

הייתי אז מדריך. קלמן בא להיות חניך. בצה"ל של אותם הימים התרוצצו שיטות שונות ותפישות שונות, שהתנקזו יחד בבית-הספר לקצינים. כולנו היינו למחדי ניסיון של מלחמה קשה וארוכה מאד, מלחמת השחרור, אבל עם מעט ידיעות. לחלק מן המפקדים והמדריכים היו ידיעות – אבל מעט ניסיון. הכל יחד לא התבסס על תשתית אחידה של ידע ומושגים והיה צריך ליצור תשתית כזו מן היסוד. הימים היו ימי ויכוחים נוקבים, התרגויות, מתח רב ואי הבנות. נקראתי בשבוע הראשון או השני בביה"ס אל המפקד, שנוף בי על שאני מדריך – נעול בסנדלים. לא הבנתי מה הוא רוצה ממני, הרי בקיץ נוח ללכת בסנדלים. לימדו אותנו אז תרגולת קרב שנראתה לנו כדבר משונה, שאינו מתחבר לכל מה שזכרנו מהמלחמה. תירגלנו התקפות לילה עם סרטים לבנים וסימני אור כדי שלא נטעה בדרך... כאמור, אלה גרמו למתח עצום, לויכוחים, להתמרדויות, לחוסר האמונה ונאלו הספיקות והמבוכה. השתדלנו להבין מה אנחנו עושים. אם כך נוהגים צבאות גדולים שניצחו במלחמת העולם השנייה, חשבנו, אז אולי יש בזה משהו...

בתוך המערכת הזאת הופיעו קלמן ומנו. שניהם התבלטו בקבוצת הצועדים, שהתייצבה לקורס. אמנם, קלמן לא היה עדיין מפקד דגול אלא בחור צעיר, חייל בחיל הקשר... קצת קל דעת, שובב רציני, בחור "פרוע", במובן הטוב של המושג. קל-רגליים וספורטאי מעולה. אצל קלמן ראיתי או כיצד אפשר להימצא במצב מבולבל מבלי להתבלבל. קלמן עבר את התקופה ההיא בקלות. הוא ידע להבחין בין עיקר לתפל ולא להתרומ משניהם. הוא היה שקט מאוד כלפי פנים ורועש מאוד כלפי חוץ. הוא שר, צעק, צרח ורץ בעליזות והקים סביבו מהומה כל הזמן. והעיקר: אני זוכר אותו רוגז על שום דבר. כך הוא עבר את הקורס הזה, הוא וחבורת "הפוחחים", שהיו יחד איתו. אמנם לא הצלחנו ללמד את קלמן לחבוש את הכובע בדיוק שלוש אצבעות מעל הגבות, אבל הוא יצא החניך המצטיין במחלקה.

כפעם השניה נתקלתי בקלמן כעבור שלוש שנים, בשנת 1954. גמרתי אז את פו"מ והלכתי לפקד על גדוד. שם מצאתי את קלמן

המ"פ. האמת היא, שמצאתי את קלמן שהוכנע, לא ע"י חייליו חס ושלום, אלא ע"י רינה שהצליחה להכניע אותו ולגרור אותו לחופה. בצה"ל יש כל מיני קצינים, אבל את המעולים יש דרך פשוטה להכיר. שואלים את החיילים: "מאיפה אתה?" אם הוא אומר "אני מהפלוגה של קלמן" או "אני מהפלוגה של ראובק'ה" - בטוח שראובק'ה או קלמן הם קצינים מעולים. קלמן היה מהמפקדים שחייליהם היו עונים: "אנחנו מהפלוגה של קלמן", בארשת של ביטחון וגאווה שייכות.

התקופה ההיא היתה תקופה קשה. היתה אז מדיניות בצה"ל, שגרסה שכדי להיות חייל לוחם, לא צריך שכל. כתוצאה ממדיניות זו "גולני" ו"גבעתי", שתי חטיבות החי"ר הסדירות של אותם הימים, היו במצב מדולדל מבחינת כוח-אדם, גם בכמות וגם באיכות. הגדוד היה מורכב מפלוגה אחת ותיקה, הפלוגה של קלמן, פלוגת טירונים שסיימה טירונות, ופלוגה מסייעת קטנה, שכיתותיה מחולקות לפי סוג הנשק. בימים ההם היתה מתיחות בגבול הרצועה והנגב ובאחד מימי סוף הקיץ של 1955 הורידו, באופן בהול, את הגדוד להחליף גדוד מילואים, שהתורגל באחזקת הקו. ירדנו בצורה מבוהלת ובלתי מתוכננת ונכנסנו לקו. כשבועיים לאחר שהגענו אירעה "תקרית הסבחה", ובהמשכה הוחלט על פעולת הצנחנים לכיבוש מוצבי הסבחה, שבהם החזיקו המצרים. הוחלט לשתף במבצע גם גדוד של גולני. זו היתה הפעם הראשונה שהחליטו לשתף בפעולות תגמול יחידה שאינה שייכת לגדוד הצנחנים או ליחידה 101.

המשימה שהוטלה עלינו היתה לכבוש קבוצת מוצבים בואדי סיראם, באגף המערבי של מערך הסבחה. היה זה ואדי שהולך לעומק השטח המצרי, כאשר שני מוצבים קטנים שומרים על פיתחו ומעליהם הולך השטח ומתדומם כשבועות האודי, על תלולית קטנה, ערוך המוצב השלישי.

הגדוד היה מורכב אז משתי פלוגות: האחת - וותיקה, של קלמן. השנייה - של טירונים. כדי שנוכל לבצע את המשימה צירפו לנו יחידת נח"ל, שגמרה אף היא טירונות וחייליה נאספו מהמשקים (כ"ס 60-70 איש). התוכנית שלנו היתה, שקלמן עם הפלוגה הוותיקה, יכבוש את שני המוצבים הקדמיים; פלוגת הטירונים של הנח"ל תכבוש את המוצב העורפי ופלוגת הטירונים של הגדוד תתפוס את השטח הגבוה, שבעורף המוצבים הקדמיים, ותהווה עתודה להתקפה של קלמן.

את קלמן שמטנו מול המוצבים שלו ויתר הגדוד המשיך להתקדם. עלינו על השטח הגבוה ושם התגליתו ע"י כוח מצרי קטן, שהחזיק בו. פלוגת הטירונים של הגדוד הסתערה וטיהרה את הרכס. פלוגת הנח"ל נעה לעבר המוצב העורפי, הסתערה וכבשה אותו רגע לאחר שהמצרים ברחו. הקרב העיקרי התנהל בגיזרה של קלמן. אנחנו, שהיינו מאחור בשטח הגבוה, שמענו אותו במכשיר הקשר מנהל את הקרב והתרשמו שההתקפה שלו מתנהלת במהירות ולפי התוכנית. כעבור מספר דקות קלמן הודיע: "רינה 1 ביד".

הוריתי לו להמשיך מיד ל"רינה 2" והוא השיב, שאינו יכול, משום שהוא פצוע. הופתעתי, שהרי עד ששאלתי אותו מדוע אינו יכול להמשיך הוא דיבר כל הזמן באלחוט והוא פיקד על הקרב ולא הבחנתי בקולו שום שינוי. צעקתי: "היכן נפצעת?" והוא ענה לי: "בביצים".

פרצתי בצחוק גדול לתוך הרשת וברשת הזו האזין "כל עם ישראל",

כולל דיין, שהיה אז הרמטכ"ל. כל העניין הזה, שקלמן נפצע, פרץ לתוך הרשת בצורה בלתי מתקבלת על הדעת. הרי הוא פיקד על הקרב והסתערנו מהצד שלנו והתחברנו אליו, ועברנו וכבשנו את המוצב השני. את קלמן מצאתי שוכב על אלונקה במרכז המוצב שכבש. הוא באמת חטף כדור לא בדיוק במקום שאמר, אך לא רחוק משם, במפשעה, ותוך כדי שכיבה ניהל את הקרב עד שפלוגתו גמרה לכבוש את המוצב.

בפציעתו היה "אשם" יותר מכל כושרו הגופני הבלתי רגיל. קלמן רץ במעלה הגבעה ולא הבחין, שחייליו לא יכלו להשיג אותו. הוא נכנס ראשון למוצב ומיד נפצע ורק כעבור דקה או שתיים הצליחו החיילים להגיע אליו. מאוחר יותר שמעתי תיאורים מהחיילים איך השפיעה עליהם העובדה, שקלמן נפצע. הם הסתערו וממש קרעו את המוצב. קלמן קיבל צל"ש על כך שפיקד על יחידתו בקרב כשהיה פצוע וביצע את משימתו.

כשעלינו מאוור ניצנה לאחר הקרב, חשבתי כל הדרך: מה מספרים לרינה? כי אתם צריכים להבין שבתקופה שקלמן היה מ"פ (אני לא יודע איך זה היה אח"כ), הפיקוד על פלוגה ב' היה "פיקוד קואופרטיבי" בין קלמן ורינה; קלמן היה המ"פ ורינה רב סמל, קצינת סעד, קצינת כותל מערבי, קצינת תרבות וכר וכר. את השבתות שלה היתה רינה מבלה עם הפלוגה.

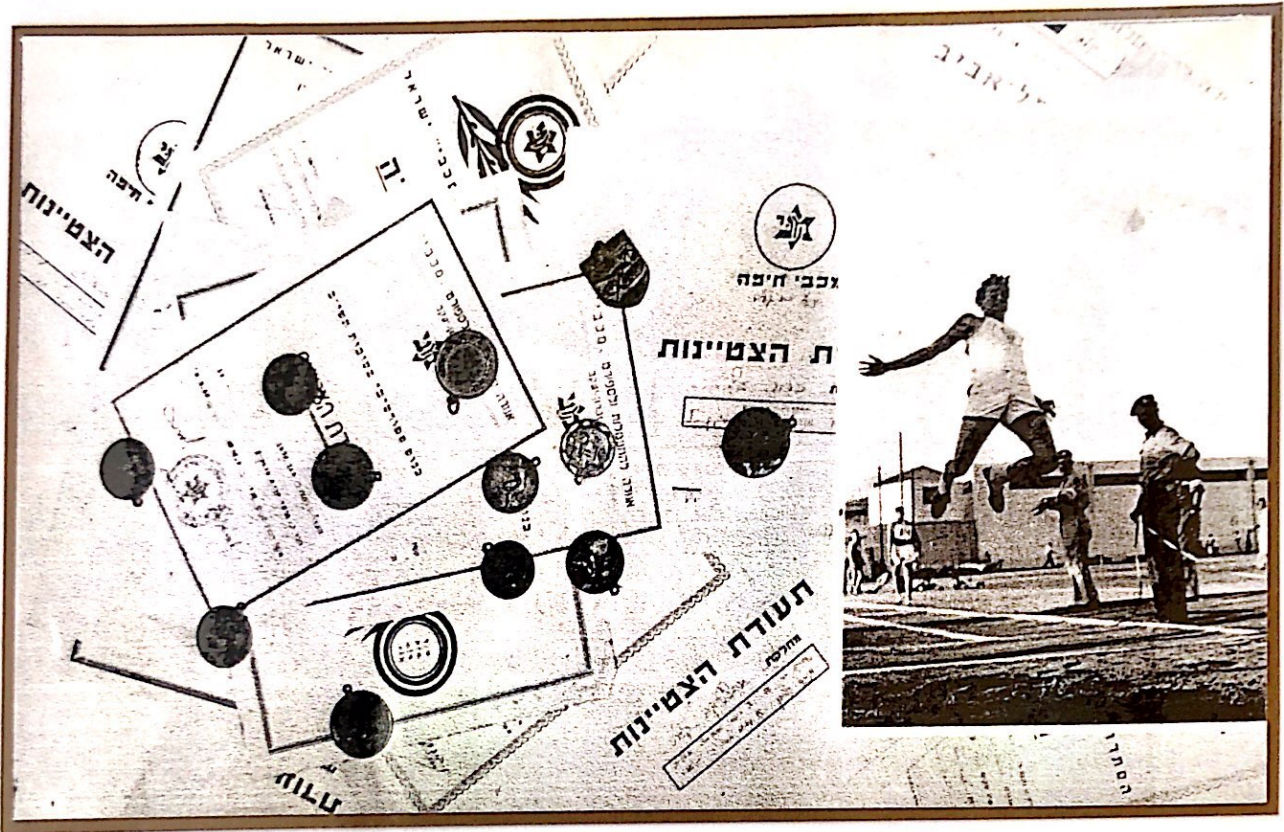
כשאנו מגיעים לכאר שבע אנו נתקלים בגברת, כשהיא עומדת ע"י מפקדת הפיקוד. היא עצרה את הגיפ ושאלה: "מה קרה לקלמן?" תארתי לעצמי שהיא כבר יודעת. מאוחר יותר שמעתי את הסיפור מפיה של רינה: "היתה לי טלפטיה ר'התפלחתי" לפיקוד דרום. לא ידעתי את מי לחפש. מצאתי אותך. שאלתי אותך מה קרה לקלמן, כי הרגשתי שקרה לו משהו. אז אתה אומר לי: "רינה, לא נורא, רק הלכו לו הביצים..." "ככה אמרת לי! ואז, אני זוכרת, שהיה שם קיר וחופשתי שניה להשען על הקיר בכדי שהקיר לא יפול... אל תל השומר הגעתי "שונאת ילדים"... החלטתי שלא לעזוב אותו בכל מחיר. ואז איזה חובש הראה לי את המכנסים שלו, כשבאמת החוד של פגיעת הכדור במרכז החנות. אני נכנסתי אליו, התפרצתי בבכי. הסדן היה מגואל בדם - והוא צוחק! "מה את בוכה?" אומר לי קלמן, סדרתי את המצרים! הסטתי את החנות לצד שמאל. בלבלתי את האויב... ואגב בפציעה השנייה הוא אמר לי אותו דבר. הוא נפגע ביד ימין - כשהוא שמאלי. פעמיים סידר את המצרים".

כשמעתי שקלמן נפטר הוכיתי בתדהמה, כמו כל הקצינים שהכירו אותו. אחר כך ניסיתי להבין. קרו מקרים, שקצינים נפטרו לפני

קלמן. התדהמה לגבי קלמן היתה משום שכל אחד מאתנו ידע שאת קלמן העבודה לא יכולה היתה להכריע. קלמן ידע לבצע עבודה עצומה בקלות. ככה אני זוכר אותו. גם בתקופה שעבדתי איתו ממש בקירבה. גם בתקופה שנופ גשתי בו בצבא, עד מלחמת יום הכיפורים וכולל מלחמת יום הכר פורים.

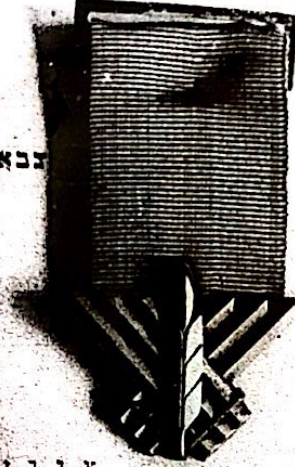
השגיו

ציון לשבח

מבאיהננה לישראל
המטה הכללי

מסכת חטט"ו
18 דצמבר 1955
1850-231/101

ציון - לשבח

להלן ציון לשבח שניתן ע"י ראש המטה הכללי:

הנני לציין לשבח את ק/88016 סרון קלמן סגן על
גלויה מנהיגות ודבקות למשימה בקרב.

להלן תאור המעשה:

בקרב על מוצבי א-צבחה ונחל סירם שבאזור ניצנה
הישראלי ימש סרון סגן דוגמה לפקודיו וחבריו
בגלויי מנהיגות ודבקות למשימה, בכך שומשין
לפקד על יחידתו במשך 3 שעות לאחר שנמצע בירכו,
וזונה רק לאחר פגרי אחרון פקודיו.

סגן ראש המטה הכללי
ראש המטה הכללי

ר/פ

טנקיסט מעולה, אך קודם כל אדם וישראלי

כאדם וכחבר – אין דומה לקלמן. הוא הצטיין בזה שהיה חבר של כולם. היתה זו חברות בהוראה הרחבה של המושג. הוא היה אחד האנשים הבודדים שהכרתי – שהיה חבר של כולם. יכול להיות שלא תמיד זה היה דרצדדי. יכול להיות שהיו אנשים שהוא הרגיש אליהם רגשי ידידות, חברות ואחוזה – והם אפילו לא ידעו על כך. זה היה ספונטני אצלו, טבעי בעצם מהותו. היתה בו פוטנציה גבוהה של חברות ומטבע ברייתו לא יכול היה להבין – לא היה בנוי להבין – מערכת אחרת של התייחסות לבני-אדם.

בלי להתייחס אל אפיונה מסויימת, דווקא מה שאפיין אותו לאורך כל האפיונות, וכשאנחנו מדברים על כל הרצף המצטבר של האפיונות, זו כבר אינה אפיונה – שהוא לא היה מתנצח. הוא לא סבל וזיכוח לשמו והיה תכליתי. ניסה לגלות הבנה בכל מקרה ולצאת מההנחה שהצדק, אולי, עם הזולת. גם אם היה וזיכוח, או נפלו חילוקי דעות; וגם כאשר פגעו בו והוא הרגיש את עצמו נפגע, הוא, בגלל העדינות שלו, מעולם לא נטר ולא שנא. איני אומר שזה לא היה איכפת לו. אבל יותר איכפת היה לו לא להעליב אחרים ולא לגרום עוגמת נפש לאחרים ולא לעבור לפסים של חיכוך. יחס הכבוד ואהבת הזולת היה כוח הרבה יותר דומיננטי בנפשו, בעצם מהות טבעו מאשר השאיפה שהצדק ייעשה וייראה.

המידה הזאת והצניעות הכללית שלו בתוספות יציבותו הנפשית והפיסית, עיצבו אישיות יציבה ומתמידה מאין כמותה. יתר על כן: בגין התכונות האלה הוא היה אדם, שלא רק שתענוג היה לעבוד

איתנו ותענוג להימצא במחיצתו, אלא כדאי היה תמיד גם לשמוע לעצתו.

הוא היה מהיר כמו שד. מהיר תפיסה ומהיר בביצוע. הוא היה קטור! תמיד יציב, תמיד דינאמי, תמיד בעל מזג נוח, תמיד עדין ונאמן. ויחד עם זאת גם בעל-גוף – הוא היה גדול. כל הגוף שלו שפע אונים, והפנים – טוב-לב.

הוא היה מפקד וטנקיסט מעולה אך קודם-כל אדם וישראלי, קודם כל פטריוט גדול, במלוא מובן המלה. הוא לא הרגיש את עצמו עובד-מדינה, אלא משרת-מדינה. לא היו לו שום תביעות אישיות מהמדינה או מהצבא, בשום תחום. הוא היה טנקיסט מצויין ומפקד מצויין, כיוון שרק מערכת מושגים ערכית הניעה אותו. רק העניין עצמו נחשב בעיניו והוא ידע לבחור ולהרחיק כל מה שאינו שייך לעניין.

קלמן היה דוגמא קלאסית של אישיות שבה המרכיב האישי, המרכיב של החשבון האישי, לא מופיע בכלל בין מכלול מרכיבי ההנעה.

במלחמת ששת הימים הוא היה קצין אג"מ של האוגדה. למעשה אז עוד לא היה סגן מפקד אוגדה בתקנים של צה"ל וקלמן היה פורמלית קצין אג"מ ולמעשה ראש מטה. הרצל מילא למעשה תפקיד של סגן. היות וקרבות האוגדה בששת הימים היו קרבות התקדמות ותמיד היה מרחק גדול בין החפ"ק שלי לבין המפקדה העיקרית, קלמן היה מרחק גדול בין החפ"ק שלי לבין המפקדה את עבודת המטה של האוגדה, ועשה זאת יוצא מן הכלל. רק את ההחלטות קיבל החפ"ק, אבל עבודת המטה נעשתה בניצוחו של קלמן ובזכותו של קלמן.

תמונות משירותו הצבאי

תמונות עם לינה

בטקס כלולותיהם

בשלב הבא עובר קלמן לתפקיד פיקוד-קרבי מלא. הוא נפרד ממחלקת הקשר ויוצא לקורס מפקדי פלוגות. את מקומו של גדוד הצנחנים תופסת חטיבת גולני. צה"ל נמצא בעיצומה של תקופת קליטת העליה. הפיקוד ביחידות השדה מחייב דוגמא אישית ומגע ישיר, יומיומי, עם בעיותיהם של החיילים.

קלמן נולד למשימה כזו, למען החיילים ויחד עמהם. שיטת פיקוד זו היא אחת מסודות הצלחתו של קלמן ובה הוא דבק מאז בכל תפקידיו. הקו המנחה הוא – קודם כל לפתור את בעיות הסעד של חיילי הפלוגה, לשחרר אותם מדאגה זו ותוך כדי כך להפכם לחיילים הגאים ביחידתם.

זוהי התקופה בה מקים קלמן משפחה. טכס נישואין בבית החייל ע"ש לורנס ולמחרת ליל הכלולות חזרה לפלוגה. זו מתחילה במסע רגלי מבאר שבע למטולה. לדעייתו, רינה, משאיר קלמן את נקודות הציון בהן תלון הפלוגה במסלול מסעה. רינה מפתיעה את קלמן במסלול זה מפעם לפעם. זהו ירח דבש צה"לי מיוחד במינו – באוהל סירים, בשביליה היפים של ישראל, ועם פלוגת גולני. מתחיל השילוב של שתי המשפחות – משפחת מגן ומשפחת צה"ל. שזורות זו בזו, בבעיותיהן ובתקוותיהם.

תמונות עם משפחתו

ת.נ.צ.ב.ה.
קלמן מגן
1929-1974

...אך נכבד את כולם
את יפה הבלגיות והתלואר
כי רעות שבבאת, עשואם
לא תתן את עיניך לשכוח.
ארכה מקודמת ביום
את תשובי ביננו לפרח.

חיים גלי.

קווים לדמותו

קלמן נולד בווינה, 6 בנובמבר 1929. בן זקונים לאימו הינדה ולאביו פועל הדפוס דוד מנגל. וינה היתה בשבילו רק זכרון מעורפל, רחוק ומקרי. מגרשי השעשועים של ה"פרטר", הגלגל הענק, והשם קורט. בתעודת הלידה נרשם כקורט מנגל.

כארבע שנים לאחר מכן, בבואו לגן הילדים בחיפה, סקרה הגננת את הילד הרוזה והערני הניצב מולה, ואמרה: "קורט אינו שם עברי. נקרא לך קלמן..." כך סתם. מאז החלה צמיחתו הארצישראלית – קלמן הספורטאי, נערה המחותרת, לוחם, מפקד, חבר ואיש משפחה. קלמן מנגל-מגן.

הנעורים לא חייבו לקלמן. בהיותו בן ארבע נהרגה אמו בתאונת דרכים. האב, פועל קשה-יום, נאלץ לטפל בעצמו בשלשת ילדיו. כך עד שנשא אשה בשנית. אם שניה לכל דבר. קלמן למד כבר להסתדר בעצמו. להבקייע דרכו לבד.

לימודים – בבית הספר הטכני שליד הטכניון. הראש נתון בעיקר בספורט. כאן נתגלו סממני אופיו, שבלטו בשנים הבאות בהיותו חייל ומפקד. אם לעשות משהו, הרי לבצע את הדבר בכל הלב, עד הסוף. לא ספורטאי-פאסיבי, אלא השתתפות אקטיבית. שקידה ודבקות במטרה, ועם זאת לעשות הדברים ברוח טובה ולהתחרות בהגינות ובנחת. הספורט היה אהבתו. גם כשהיה מפקד בכיר המשיך לעסוק בספורט בצורה אינטנסיבית והרשה לעצמו להגרף עם המון האוהדים, להתפרק בקריאות עידוד וצעקות התפעלות. תחילה נשא עיניו לכדור-סל. לאחר שמצא אגודה מתאימה, עסק באתלטיקה קלה, כדור-עף וגם באיגרוף. תחילה במכבי מוצקין ואחר במכבי חיפה. בקבוצת האיגרוף מצא קלמן עצמו בתחרות עם מלחי האניה הבריטית "אוריון". קלמן, במשקל תרנגול, מוטל לקרשי הזירה בנוקאוט. הוא התעורר על גבי פסנתר-כנף שניצב באולם ושעליו הניחו חבריו המודאגים; גם את התבוסה מקבל קלמן ברוח טובה ובהומור. קלמן שהיה ידוע כזייפן בעת שניסה קולו בשירה, נהג לומר: "מאז שהתעוררתי על הפסנתר נעשיתי למוזיקאלי..." בשאר התחרויות וההתמודדויות סיים קלמן בנצחונות והישגים. הוא אגר כארבעים מדליות שונות על הישגים אלה. בין השאר, שיא צה"ל בקפיצה משולשת.

שנות המנדאט והמתנת. קלמן מוצא דרכו לארגון הצבאי הלאומי. די במקרה, אך בדרך האופיינית לו. בהיותו חבר המכבי נחשד כמקורב לאצ"ל. לילה אחד, לאחר שאנשי אצ"ל פעלו ליד קריית חיים, שכונת מגוריו של קלמן, מחפשים אנשי ההגנה את האחראים לפיצוץ. הם מגיעים משום מה לקלמן וחובטים באביו המנסה לחסום את דלת הכניסה לבית. תחושת העוול ושינאת החינם בה נתקל, היא המובילה אותו לאצ"ל ולשורות המתנת. מאוחר יותר, בהיותו בן 17, עולה לו הדבר במעצר על ידי הבריטים ובישיבה של שלושה חודשים במחנה המעצר בלטרון.

מלחמת העצמאות. קלמן לוחם בחטיבת גבעתי. התפקיד - סמל קשר. סגנון דיבור חד ומהיר. כך היה תמיד - חסכן במילים. כשמדברים יש לעשות זאת לצורך פעולה ובמהירות. המעשה הוא העיקר ואין להשחית זמן רב למילים. המילים זורמות בשטף מהיר כאילו אצה לו הדרך ובכוונתו להספיק עוד ועוד. קצב דיבור זה מזכה אותו בכינוי "שפנדאו", על שם המקלע הגרמני שהתפרסם במלחמת העצמאות בקצב האש המהיר שלו.

תמונות מילדותו

אשתו, רינה, כותבת לזכר קלמן אהובה

רינה מגן

בלי קלמן

חיינו היו שזורים במתחים הביטחוניים. הכרתנו בחאקי וכשנפרדתו ממנו כמותו - לבש חאקי - במדי עבודה. ראיתיו מת. נח סוף-סוף. נשקתיו. לקהוהו באלונקה לניתוח שלאחר המוות. ואני נשארתי מאחור עם כאב שאינו מרפה ואינו כהה. לבד. בלי קלמן. בין כל האנשים - לבד.

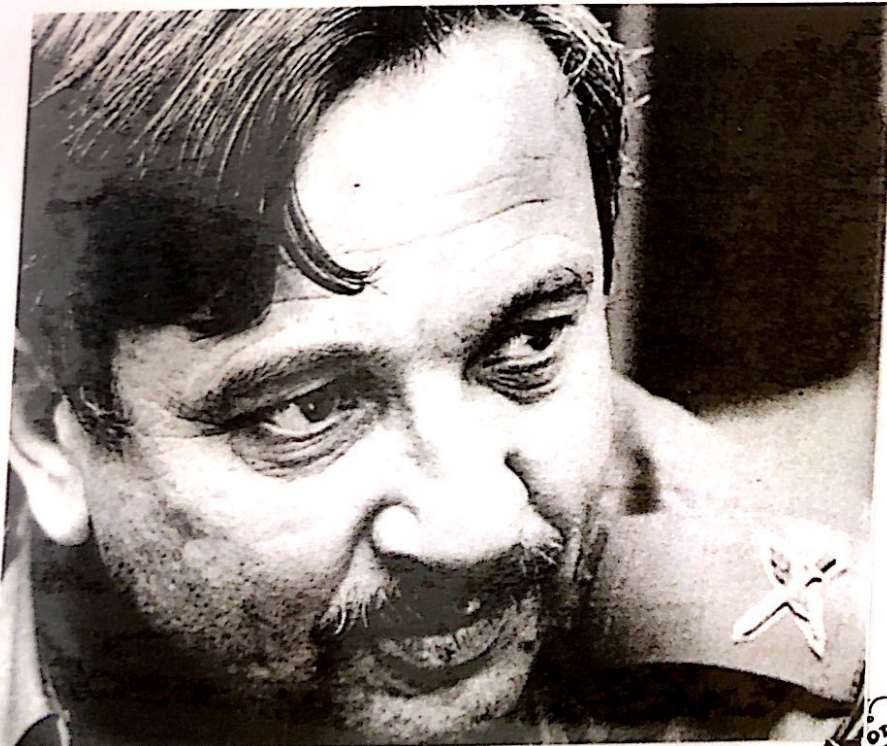
פעמים, כשדיברנו על מוות, ביקשתי שאני אמות ראשונה. אמרתי לו שלא אוכל בלעדיו. אמרתי לו בחייו זה נכון כמותו. הכאב נורא. יכולתי לעמוד בפרידות ארוכות מכורח המציאות הביטחונית עם מודעות לחשיבות תרומתו לצה"ל. ואילו עתה, אינני יכולה לעמוד בפרידה הנצחית מקלמן, אהבתי המדולה.

כלכך הרבה צחקנו יחד. עכשיו, אני בוכה הרבה, לבד. טוב יותר לחרוד לגודלו של אהוב חי, מאשר לשאת את הכאב על מותו. קשה להשלים עם מוות סופי, מוחלט. ו"אסור" לדבר על כך. אסור "לשתף" בזאת אחרים. הם אינם אוהבים זאת. הם כבר רצים קדימה. זו המאה העשרים הדינאמית. קצב החיים הדחוס. אמצעי התקשורת מסחררים בחדשות שמתיישנות מייד. הכוּסֵלִים נופלים. היתר "מודענים" לפעמים ברגע הראשון אך רצים מייד קדימה. אין זמן לעצור. צריך להמשיך לחיות. איך אפשר להשתלב במרוץ הזה עם משא כבד כלכך. איך אפשר "להתגבר" כאשר אין רצון "לשכוח".

קלמן היה סלע גדול ואיתן. בצר, אפשר היה להישען עליו. אפשר היה לסמוך עליו.

היה החבר הטוב שאהב והיה איכפת לו. השתדלתי להעניק לו בית נעים. ידעתי שעליו לתת את מיטבו לצה"ל. כאשר למד, ידעתי לא להפריע לו, ובמותו - לא להפריע לזולת. לכאוב לבד.

משענת הסלע התפוררה לעפר. אבן המצבה חותמת. קדה. התלקה צבאית דחוסה. אינני יכולה להיקבר לידו. אל אשר אני הולכת ובאה - אני נושאת אותו עימדי. לבד. פגיעה ומוכה ואין לי מגן.

כי שהמלאכים בוכים
בעולם אחד
אז בעולם הזה
עצוב לנו יותר

דמעות של מלאכים
מדוע הם בוכים המלאכים?
אולי בגלל
שזה לא קל
להיות מלאך
בעולם עצוב כל כך

כי שהמלאכים בוכים
בעולם אחד
אז בעולם הזה
עצוב לנו יותר

וגם אנחנו כאן
דוצים לבכות יחד איתם
מה לעשות?
דוצים לבכות
והדמעות אינן יורדות
הדמעות אינן זולגות

